

Använd stöden i viltvården, del 5

Den nya programperioden för lantbruket erbjuder goda möjligheter till miljöersättningar även för viltvård. Det är mödan värt att sätta sig in i saken och utnyttja ersättningarna.

Gård vid havet förenar jordbruk med viltvård

Ett produktivt lantbruk och förverkligade drömmar går hand i hand för den som satsar på planeringen och utredningen och en genomtänkt realisering. På Westankärr gård i Kimitoön kliver gårdens unga husbonde Filip Forss över betet vid stranden där en del av gårdens tusenhövdade fårflod går och betar. Resten av fåren gör naturvårdsarbete ute på öarna.

Det såg alldeles annorlunda ut här ännu för tio år sedan när mina föräldrar beslöt att skaffa får.

Vår växtodlingsgård breddade produktionspaletten och landskapet förändrades när djuren började tugga i sig strandvassarna.

Tidigare hade gården inga djur, men den producerar fortsättningsvis spannmål och sockerbeter. På flera av åkrarna odlar familjen också foder åt djuren. Nästa sommar ska bo-

skapen kompletteras med dexterkor för köttproduktion. Djuren väger knappa 300 kilo och passar fint i skärgården där de transporteras med båtar till sina beten.

Våtmark hindrar näringsämnen att nå havet

Forss är passionerad jägare och vill skapa starka viltbestånd.

- På önskelistan finns att vi någon gång

ska kunna ordna travjakt efter änder enligt svensk modell.

Som en bekräftelse flyger ett par andkullar upp från vattenbrynet. Fåren fortsätter beta i allsköns ro.

- Vid stranden har vi precis slagit en väldig mängd vass och i jobbet ingick också att krossa den slagna vassen. Uppifrån betets övre ända kan man nu se ut över havet.

I kanten av vassen har det grävts en våtmark med slingrande kanter för att hindra näringsämnen från att rinna ut i havet.

- För en sådan våtmark kan man beviljas miljöersättning, men det begriper ju var och en att en jordbrukare inte kan irra omkring i det oändliga i djungeln av stöd och rätta verksamheten efter stöden. Det produktiva jordbruket och den effektiva viltvården måste fogas ihop.

På ett fem hektar stort område slogs en enorm mängd vass. Havslandskapet öppnade sig och numera trivs sjöfåglarna vid kanten av betet som går ända ner till stranden.

Med foderkål förvandlas en naturvårdsåker till en viltåker.

Den nya programperiodens ersättningar uppmuntrar till mångfald i landskapet

Eftersom Forss har en dotter på nästan två år vill han som pappa satsa på naturvård för att ekosystemet ska hållas friskt och gårdens produktion fortsätta in i framtiden.

Miljöersättningarna visar riktningen

Enligt Filip Fors uppmuntrar den nya programperiodens ersättningar jordbrukarna att sköta om mångfalden.

- Ersättningssystemet är invecklat och många tycker säkert att det är väldigt besvärligt. I synnerhet för äldre odlare så blir det ytterligare en börda på arbetsbelastningen. Yngre odlare har däremot vuxit upp med tänkesättet där man förbinder sig till saker och ting. Man förverkligar projekten, bokför dem och fyller i blanketter.

Tänk i helheter, planera och diskutera med vänner och bekanta, uppmanar Forss. Men det förargar honom att övergången till den nya programperioden i praktiken blev så utdragen.

- En jordbrukare kan ju inte vänta i det oändliga. Beslut ska fattas och utsäde skaffas. Vi har inte råd att ligga efter när växtperioden börjar. Det finns en risk för att jordbrukare fattade felaktiga beslut när ärendena malar på så länge i byråkratikvarnen.

Den nya programperioden satsar på mil-

Satsa på miljövärd, uppmanar Filip Forss. På det viset kan livsmedelsproduktionen fortsätta under åren som kommer.

jön och där finns även åtgärder mot överproduktion av spannmål. Fors misstänker att tyngdpunkten kommer att flytta från spannmålsproduktion till köttproduktion och landskapsvård.

- Flera av miljövärdåtgärderna ger större intäkter än odling av livsmedel på åkrarna. När lönsamheten för spannmålsproduktion försvagas så börjar odlarna satsa på annat med bättre lönsamhet. Att sköta om mångfalden i naturen är prima viltvård, understryker Forss.

"Enbart fördelar"

Forss är väldigt tilltalad av tanken på ett effektivt jordbruk i kombination med en vittrik lantbruksmiljö. Möjligheterna i den nya programperioden öppnar för förnuftiga lösningar. Gårdens spannmålsåkrar utformas så att de blir lättkörda och lättskötta medan smärre bukter på kanterna och besvärliga partier förvandlas till viltåkrar och skydds zoner.

- Arrangemanget innebär enbart fördelar. Jordbruksarbetena går snabbare och effekti-

WESTANKÄRR

- Gården härstammar från 1600-talet
- 210 hektar åker med spannmål och sockerbeter
- Ungefär 1000 får
- Ungefär 800 hektar skog
- Därtill även gårdsbutik och kafé, troféutställning i fjol somras, uthyrning av en festokal, fastighetsskötsel och uthyrning

Syftet med Järki-projektet (järki.fi, även på svenska) är att arbeta för naturens mångfald, viltvård och hållbar livsmedelsproduktion.
www.jaraki.fi

vare medan lågproduktiva kanter görs om så att de passar för viltet.

Men varför finns det då en ärtåker mitt i spannmålsodlingen? Den producerar ju arter som lockar duvor - men duvorna försvinner inte in i skogens mörka djup efter första skottet utan flyger upp för att sedan återvända till ärtserveringen.

Fors har fått tips av vänner och bekanta. - Diskutera olika möjligheter, men lyssna också utan förutfattade meningar, uppmanar han och utbrister med ett skratt:

- Man behöver ju inte uppfinna hjulet på nytt!

Möjligheter till jaktturism

Filip Forss betraktar det inte som någon omöjlighet att jaktturismen en vacker dag skulle bli ytterligare en verksamhet på gården. Westankärr gård sköts nu på ett sådant sätt att också viltet trivs och finner föda och skydd. Åkermark av sämre kvalitet förbättras med vall och vattenhushållningen ses över eftersom gården och dess åkrar ligger vid havet.

Det går ingen nöd på vetet trots den regniga sommaren. Vid åkerkanten skvallrar spåren efter älgklövar om ett besök, men de leder inte ut i vetet.

- Varför skulle älgen klampa ut i vetet när det runt omkring finns en viltåker med foderkål? Dessutom håller sig djuren helst i närheten av skogen, som ger skydd. Bara det finns gott om godbitar längs kanterna så får mitten av åkrarna vara i fred, konstaterar Filip Forss. ■